

**Vizsgakérdések
a Kultúrtörténet 4. című tárgyhoz**

Sapientia–EMTE, Kolozsvári Kar, II. évfolyam – 2012/2013., 2. félév

A hallgatók a félév utolsó óráján **2013. május 21-én, kedden 14 órakor az Óváry teremben zárthelyi dolgozatot** írnak.

Pótvizsgára a pótszesszióban a titkárság által közölt időpontban kerül sor.

A vizsgára való felkészüléshez a következő elektronikus vázlatokat kérem áttekinteni:

A népi kultúra általános jellemzői

Van-e népi kultúra ma?

A népi kultúra médiumai

Az európai népi kultúra felfedezése a 18. és 19. században

A magyar népi kultúra képe a 19. században

Népi kultúra a 20. századi magyar magaskultúrában

Magyar néprajzi tájegységek és táji-etnikai csoportok 1.

Magyar néprajzi tájegységek és táji-etnikai csoportok 2.

A vizsgán (majd a pótvizsgán is) sorsot húzunk az alább megadott 8 vizsgatétel közül:

1. tétel

1. a) Sorolja fel a magyar néprajzi nagytájakat! b) Nevezzen meg 3-3 néprajzi, nyelvi vagy egyéb kulturális sajátosságot mindegyik nagytáj vonatkozásában! c) Nevezzen meg 3-3 kistájat mindegyik nagytájon belül!

2. Melyek voltak a népi kultúra felfedezésének okai Európában és Magyarországon? Soroljon fel 3 magyar és 3 nem magyar folklórgyűjteményt a 19. századból!

3. „A közlési eszköz (médium) maga az üzenet.” (Marshall McLuhan) – Magyarázza meg ezt a kijelentést!

2. tétel

1. Mi jellemzi a romantika korának (J. G. Herder) felfogását a népi kultúráról? Nevezzen meg 3 olyan romantikus nézetet a népi kultúráról, amelyek téveseknek bizonyultak a későbbiekben!

2. Milyen belső táji-néprajzi csoportjai vannak a moldvai csángóságnak? Hogyan alakultak ki ezek a csoportok? Mi különbözteti meg a moldvai csángó etnikai csoport közösségi identitását (azonosságtudatát) a Kárpát-medencében élő magyarságtól? Mi ennek a magyarázata?

3. Mi az akkulturáció? Melyek a kiváltó okai? Hozzon példát a jelenségre saját környezetéből!

3. tétel

1. Melyek a néprajzi csoportok egymástól való elkülönülésének legfontosabb tényezői? Magyarozza meg egy-két mondatban ezek jelentőségét! Hogyan változott időben (történeti perspektívában) e tényezők jelentősége?

2. Mi volt a kulturális primitivizmus esztétikája? Melyek voltak az előzményei? Nevezzen meg 3 olyan irodalmi alkotást, amelyben ez a szemlélet érvényesült! (európai és magyar példák)

3. Nevezzen meg 3 olyan magyar építész, akinek életművére hatott a népi díszítőművészet! Nevezze meg legalább 5 építészeti alkotását a fenti építészeknek!

4. tétel

1. Mi volt az ún. Vadrózsa-pör? Mi volt a jelentősége a magyar folklórról alkotott kép alakulásában?

2. Nevezzen meg 3 magyar író, akinek életművére hatott a népi kultúra! Miben áll ez a hatás? Nevezze meg néhány művét is!

3. Milyen különbségek és azonosságok vannak az orális (szóbeliségre alapozott), az írásbeliségre alapozott kultúrák között! Érveljen amellett, hogy a mai elektronikus kommunikációban (pl. sms, internet) ismét megjelennek az oralitás jellemzői, azaz visszatérés történik az orális kommunikációhoz!

5. tétel

1. Milyen technikai eszközökkel rögzítették a folklórkutatók a folklórműfajokat? Nevezzen meg korszakokat és kutatókat is!

2. a) Melyek a táncház-mozgalom általános jellemzői? b) Nevezzen meg 3 olyan neves személyiséget, akinek életműve kapcsolatban áll a táncház-mozgalommal! Miben áll ez a kapcsolat? c) Melyek a nem hiteles műfolklór (műnépiesség) jellemzői? Soroljon fel ilyen konkrét jelenségeket Erdélyből (legalább 3 jelenséget)!

3. „A hagyományos világban a falu zárt kulturális egység volt.” – Egyetért-e ezzel a kijelentéssel? Hozzon fel érveket véleménye alátámasztására!

6. tétel

1. Milyen vonatkozásokban érvényesült az eklektikus szemlélet a népi kultúra 19. századi romantikus felfogásában Magyarországon? Magyarozza és példázza a jelenségeket!

2. Nevezzen meg 3 magyar vagy nem magyar néprajzi dokumentumfilmet a film rendezőjével együtt!

3. „A tévéhíradók képei által közvetített tudás megtévesztő, és alacsonyabb rendű, mint az írásban közvetített tudás.” Érveljen a kijelentés mellett és a kijelentés ellen!

7. tétel

1. a) Melyek a pozitivistá tudományoszmény általános jellemzői? b) Hogyan érvényesültek ezek az eszmék a magyar népi kultúra kutatása terén? c) Nevezzen meg legalább 3 monografikus igényű írt magyar néprajzi kiadványt!

2. Hogyan hatott a népi kultúra Kós Károly életművére? Nevezzen meg alkotási területeket és műveket is!

3. Alan Dundes amerikai folklorista így határozta meg a nép fogalmát: „Népnek tekinthető minden olyan csoport, amelyet legalább egy kulturális tényező összeköt.”

Bizonyítsa saját példákkal, hogy a modern korban egy személy egyidőben több így felfogott „nép” tagja is lehet!

8. tétel

1. Mit tud a romániai magyar falukutató mozgalmakról? (célok, tevékenységi területek) Nevezzen meg irányító személyiségeket is!
2. Nevezze meg és példázza a moldvai csángó népcsoport kultúrájának 3 archaikus elemét!
3. Magyarázza meg a következő fogalmakat: a) lesüllyedt kultúrák; b) folklorizmus és neofolklorizmus; c) folklorizáció; d) változatképződés